

מאור ושמש ויקרא פרשת אמור

וְעִשְׂיֹתֵם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֵמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בְּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה.¹ יש לרמוז בפסוק זה, כי הנה ידוע בספרים הקדושים אשר בלילי פסח נפתחין מוחין עילאין, ואחר כך במשך ימי הספירה בכל יום צריך האדם ליכנס בשער אחד משערי הקדושה עד חג השבועות, שאז היא הקדושה הגדולה - קדושת קבלת התורה. ומי שערב לבו לגשת אל הקודש והוא מעובדי ה' ושומרי מצותיו - יוכל לשער בעצמו שנתוסף לו תוספת קדושה בימים ההם. אכן, צריך האדם להמשיך על עצמו הקדושה שתהיה לו השארה על משך כל השנה.

וזהו ועשיתם ביום הניפכם את העומר שאז היא ההתחלה מימי הספירה וליכנס בשערי הקדושה; כבש מלשון עלה בכבש, שתעשה לך מעלה ומדרגה - שתמשוך על עצמך קדושה כל כך; בן שנתו - שתהיה לך על כל השנה כולה מהשארית הקדושה², לעולה - שתוכל לעלות.

וּבְקִצְרְכֶם אֶת קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרְךָ וְלִקַּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקַט לְעֵנִי וְלִגְרַתְּ תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.³ הדקדוק הוא, מה ענין פאה לבין מועדות⁴. עוד יש לדקדק, למה כתב הכתוב לשון 'פאה' דוקא ולא אחד משארי לשונות המורין גם כן על לשון 'סוף'⁵.

ולהבין זאת נקדים תחילה הפסוק וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' עד ממחרת השבת וגו' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שנים שני עשרונים סלת תהיינה וגו'. גם כאן אינו מובן שאמר הכתוב 'שני עשרונים' ונוכל לטעות ולפרש שכל אחת תהיה משך שני עשרונים⁶, וטוב היה לו לומר 'עשרון עשרון לחם האחד'. ונקדים עוד הפסוק של פרשת קדושים (ויקרא יט כז) לא תקפנו פֶּאֶת רֵאשֵׁיכֶם וגו', וצריך להבין טעם מצוה זו

ונראה בכל זה, דעיקר עבודת ה' הוא להמתיק הגבורות בשורשן ולהמשיך החסדים עליונים על כנסת ישראל - הייג תיקוני דיקנא - הלבנונית עליון⁷, כמו שכתוב (דניאל ז ט) **וְשָׁעַר רֵאשֵׁה פְּעֻמָּר [נְקָא] (נְקִי).** וזהו כוונת הספירה שאנו סופרים חמשים יום - שנזדכך עצמינו בימי הספירה כדי שנזכה להשגות התורה בחג השבועות⁸. ועד 'הוד' הוא התפשטות¹⁰, ויסוד' הוא הכוללות, ומלכות הוא כללות דכללות, לכן נקראת מלכות 'כלת'¹¹. וצריך האדם לתקן מעשיו בימי הספירה עד לייג ימים שהוא שבוע חמישי שבספירה, שהוא 'הוד שבהוד', שכל אחד הוא כלול מעשר לכן עיקר תיקון המידות הוא עד לייג בעומר¹², ומכאן ואילך מתחיל להתנוצץ אור חג השבועות.

וזהו שאיתא (בכורות פ"ט מ"ה)¹³ שלש גרנות למעשר בהמה; ואחד מהן בפרוס עצרת¹⁴, דהיינו ט"ו יום קודם לעצרת; שט"ו יום קודם עצרת מתחיל להתנוצץ אור החג¹⁵. ואם בני ישראל מתקנים מעשיהם בימי הספירה - יכולים להמשיך בחג הייג תקוני דיקנא - הלבנונית עליון, ויכולים לשמוע הקולות כמו בסיני¹⁶, כמו שכתוב (דברים ה יט)¹⁷ קול גדול ולא יסף, דהיינו

¹ ויקרא פרק כג: (יב) וְעִשְׂיֹתֵם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֵמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בְּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:

² שפת אמת ויקרא פרשת אמור שנה תרמב: **ימי הספירה נזכרים תוך המועדות** ... והימים הללו מסייעין טהרה כמ"ש בא לטהר מסייעין אותו. ואחר יצ"מ שבעשין קטן שנולד ויצאנו מידי סט"א. יש לנו לבקש טהרה. לכן הכין לנו הש"י אלה הימים דכתי' וספרתם לכם שהיא מתנה לטובתינו שנוכל לבוא לטהרה. וכל השנה תלוי באלה הימים כמו שגידול כל התבואות בימים אלו:

³ ויקרא פרק כג: (כב) וּבְקִצְרְכֶם אֶת קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקִצְרְךָ וְלִקַּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקַט לְעֵנִי וְלִגְרַתְּ תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם: פ ספרא אמור פרשה י תחילת פרק יג אות יב: אמר רבי אורדמיס ברבי יוסי וכי מה ראה הכתוב ליתנה באמצע הרגלים פסח ועצרת מיכן וראש השנה ויום הכיפורים מיכן, אלא ללמד שכל מי שהוא מוציא לקט שכחה ופיאה ומעשר עני מעלים עליו כאילו בית המקדש קיים, והוא מקריב קרבנותיו לתוכו

⁵ אנציקלופדיה תלמודית הערות כרך י, [הקפת הראש] טור תקלט: עי' רש"י שבועות ב ב שפאה הוא לשון סוף וקצה כמו ולפאת ים משמע שכל עשרון יהיה כפול

⁷ "ג המדות נמשלו לייג השערות הלבנות בזקן האריך אנפין

⁸ דניאל פרק ז פסוק ט: **עָזָה הָיְתָה עַד דִּי כָרְסוֹן רְמִיּוֹ וְעִתִּיק יוֹמִין**; **תֵּב לְבוֹשָׁה פְתִלְג חִזָּר וְשָׁעַר רֵאשֵׁה פְּעֻמָּר נְקָא כְּרִסְיָה שְׁבִיבִין דִּי-נֹר גְּלָגְלוּהִי נֹר דְלִק:**

⁹ מאור ושמש במדבר רמזי שבועות: וזהו שבעה שבועות תספר לך וגו' רצה לומר, בימי הספירה צריך האדם להזדכך עצמו ולתקן מדותיו.

¹⁰ בחי' בינה המתפשטת על מידת הוד:

¹¹ זוהר - רעיא מהימנא כרך ג (במדבר) פרשת פנחס דף רג עמוד ב: ה' סלקא באת י' חמש זמנין עשר לחמשיין תרעין דבינה ואתפשטותא דלהון מחסד עד הוד הן חמש עשרה בכל ספירה אינון חמשיין ובגין דא מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא, לבתר אתא צדיקו נטיל כל חמשיין תרעין בלחודיו למהוי שקיל לכל חמש ואתקרי כל דנטיל כל חמשיין תרעין ואוף הכי כלה נטילת להו כלהו,

¹² ל"ג בעומר הוא היום החמישי בשבוע המישי הוד שבהוד שעד כאן עיקר בירור הספירות. שתי המדות יסוד ומלכות מקבלות את שפע מחשת העליונות

¹³ תלמוד בבלי מסכת בכורות דף נז עמוד ב: מתני'. שלש גרנות למעשר בהמה: בפרס הפסח, ובפרס העצרת, ובפרס החג (והן גרנות של מעשר בהמה) - דברי ר' עקיבא,

¹⁴ רמב"ם הלכות בכורות פרק ז הלכה ח: קבעו חכמים שלשה זמנים בשנה למעשר בהמה ומשיגיע זמן מהן אסור לו למכור או לשחוט עד שיעשר ואם שחט הרי זה מותר, ואלו הן השלשה זמנים: ביום חמשה עשר קודם הפסח **וביום חמשה עשר קודם עצרת** וביום חמשה עשר קודם החג, וכל זמן מאלו נקרא גורן מעשר בהמה, נמצאת אומר שהגרנות של מעשר בהמה ביום אחרון מחדש אדר **וביום שלשים וחמשה מספירת העומר** וביום אחרון מחדש אלול, ולמה קבעו הגרנות בימים אלו **כדי שתהיינה בהמות מצויות לעולי רגלים**, שאף על פי שמוותר למכור קודם שיעשר כמו שביארנו היו נמנעים למכור עד שיעשרו ויעשו המצוה.

¹⁵ מעשר רומז על הקדושה השייך להקב"ה קדושת מעשר

¹⁶ שבועות דמי להר סיני

¹⁷ דברים פרק ה פסוק יט (ואתחנן): **אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה וְקָוָה אֶל-כָּל-קְהֵלְכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַעֲגֹן וְהֶעֱרָפֵל קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יָסַף וְיִכְתְּבֶם עַל-שִׁנֵּי לְחַת אֲבָבִים וְיִתְּנֶם אֵלֶי:**

שאינו פוסק לעולם¹⁸. ומי שהוא מקרב את הכנסת ישראל לאביהם שבשמים - יוכל להמשיך הי"ג תקוּנֵי דִּיקְנָא שהן 'ושער רישיה כעמר נקי', ועמר הוא בגימטריא ש"י, וזהו (עוקצין פ"ג מ"ב)¹⁹ עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, היינו שיוכל להמשיך הי"ג תקוּנֵי דִּיקְנָא שהן 'ושער רישיה כעמר נקי' שעמר הוא בגימטריא ש"י. וזהו 'עמר לגלגלת' (שמות טז טז) היינו שהשערות תלוין במוח.

ואיתא בכוונות שבחג השבועות נתגלה עולם הכתר. ולהבין זאת מעט, הוא על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות ח א)²⁰ לעולם יכנס אדם שני פתחים ויתפלל; שני פתחים סלקא דעתך, אלא שיעור שני פתחים. והפירוש הוא כך, כי השער אשר בו נכנסים לעבודת ה' הוא היראה²¹, דהיינו שתחילה צריך לירא מפני השי"ת יראת העונש דְּאִית דִּין וְאִית דִּין, וזהו יראה החיצונית ולא יראה עיקרית. ויש עוד שער אחד לכנוס בו לעבודת ה' - היא אהבה, ואהבה כזו היא גם כן בחינת יראה, דהיינו שְׂפִירָא לעבור על המצות פן יהיו נגד רצונו יתברך שמו.²² ומי שהוא רוצה לכנוס בשני שערים אלו, דהיינו מי שהוא רוצה לכנוס בחדרי תורה ועבודה, צריך לכנוס תחילה דרך שני שערים אלו.²³

וזהו לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל שצריך לכנוס בשני שערים אלו - יראה ואהבה, וזהו (תהלים קיח כ) 'זָה הַשָּׁעַר לְהַ' צִדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ רָצָה לּוֹמַר, על ידי שיכנס בשער אחד משני שערים אלו, ושוקד על העבודה, הוא הולך ממדריגה למדריגה עד שנוחל ש"י עולמות, היינו שיוכל להמשיך הי"ג תקוּנֵי דִּיקְנָא, שהן (דניאל ז ט) ושער רישיה כעמר נקי.

ומצינו שאברהם אבינו היה עובד את השי"ת מאהבה, ונכנס בתחילת עבודתו בשער אהבה. ויצחק שהיה עובד את השי"ת מיראה, נכנס בתחילת עבודתו בשער היראה. וכל אחד היה הולך ממדריגה למדריגה במדתו, עד שהשיג השי"ת עולמות, היינו הי"ג תקוּנֵי דִּיקְנָא. ויעקב היה הַפְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן בחינת דעת²⁴, ודעת הוא במקום 'כתר' שהוא היה מחבר שני השערים יחד²⁵, ושני **פעמים ש"י** עולה בגימטריא **כת"ר**²⁶, לכך יצא ממנו י"ב שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל²⁷, והוא המקור של הי"ב שבטים, וכולם יחד הן י"ג; לכך אומרים (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, ואחד בגימטריא י"ג,

והעשר קדושות מתתא לעילא מתחילין במלכות, ומלכות הוא בחינת יראה²⁸, ושני שערים הנ"ל שער אהבה ושער היראה שניהם הם בחינת יראה כנ"ל, ויראה היא שְׂמֵ אֱלֹהִים, ופאה בגימטריא **אלהים**, והן שני פאות שהן שני שערים. ושני פעמים **אלהים** בגימטריא **עקב**, ועם הי"ד **אותיות** של השמות אלהים - בגימטריא **יעקב**, דהיינו שיעקב הוא המחבר לשני פאות אלו, שכל אחד עולה עד 'ושער רישיה כעמר נקי' ונתגלה הכתר, ששני פעמים ש"י עולה בגימטריא **כתר** כנ"ל²⁹.

¹⁸ תרגום אונקלוס: (יט) ית פתגמיה האלין מליל י" עם כל קהלכון בטורא מגו אישתא עננא ואמטתא קל רב ולא פסיק וכתבונן על תרין לוחי אבניא ויהבונן לי:

¹⁹ משנה מסכת עוקצין פרק ג משנה יב: אמר ר' יהושע בן לוי עתיד הקדוש ב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות שנאמר (משלי ח) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקדוש ב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כ"ט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

²⁰ תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ח עמוד א: אמר רב חסדא: לעולם יכנס אדם שני פתחים בבית הכנסת. שני פתחים סלקא דעתך? - אלא, אימא: שיעור שני פתחים, ואחר כך יתפלל.

רש"י: שיעור של שני פתחים - רוחב, יכנס לפנים, שלא ישב סמוך לפתח, דנראה עליו כמשו עיכוב בית הכנסת, ויהא מזומן סמוך לפתח לצאת.

²¹ תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א עמוד ב: אמר רבה בר רב הונא: כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו. בהי עייל? מכריז רבי ינאי: חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרתא עביד

רש"י מסכת יומא דף עב עמוד ב ד"ה ותרעא לדרתיה: ותרעא לדרתיה עביד - שהתורה אינה אלא שער ליכנס בה ליראת שמים לכך צריך שתקדים לו יראת שמים.

²² מגן אבות לרשב"ץ מסכת אבות פרק א משנה ג: ואמר ויהי מורא שמים עליכם. כי העובד מאהבה זריז במצות עשה, והעובד מיראה נזהר ממצות לא תעשה. וכן התורה אמרה 'את י"י אלהיך תירא' [דברים ו יג - כ]. ואמרו רז"ל עבוד מאהבה. עבוד מיראה. ... וצירוף היראה עם האהבה היא העבודה השלימה. שהעובד מתוך אהבה אפילו יכביד עליו אוהבו, אינו זז מעבודתו. ... והיראה הזו שהזהיר עליה קרובה לאהבה היא, שלא אמר ויהי מורא גהינם עליכם אלא מורא שמים, כמי שירא לעבור על דברי אוהבו מרוב אהבתו אותו לא מיראת נקמה.

²³ זוהר כרך ג (ויקרא) פרשת ויקרא דף ח עמוד ב: תנינן לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויצלי צלותיה, הדא הוא דכתיב (משלי ח) לשמור מזוזות פתחי שני פתחים ס"ד אלא אימא שיעור שני פתחים כאן רמז למה שאמר דוד (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם אינון מעון ומכון דאינון גו לגו שירותא דדרגין חסד ופחד ואינון פתחין דעלמא, על דא אצטרין בר נש דיתכוין בצלותיה לקבל קדש קודשין דאינון שמא קדישא ויצלי צלותיה והנהו אלין שיעור ב' פתחין ב' כתרין:

²⁴ זוהר כרך ב (שמות) פרשת תרומה דף קעה עמוד ב: תנא אמר רבי שמעון, והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה דא הוא יעקב קדישא שלימא כמה דאוקימנא דכתיב (בראשית כה) ויעקב איש תם יושב אהלים יושב אהל לא כתיב אלא יושב אהלים תרי דאחיד להאי ואחיד להאי אוף הכא כתיב והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה דאחיד להאי ואחיד להאי, דתנינן מאי איש תם כתרוממו שלים, שלים מכלא שלים לתרין סטרין לעתיקא קדישא ולזעיר אפין, שלים לחסד עלאה ולגבורה עלאה ואשלים להאי ולהאי, א"ר שמעון חמינא דהא חכמתא כלל כלא, וחסד עלאה נפקא מחכמה, גבורה דהוא דינא תקיפא נפקא מבינה, יעקב אשלים לתרין סטרין, ואבהן כלל כלא ויעקב כלל אבהתא

²⁵ שער האהבה בחי בינה ושער היראה בחי חכמה

²⁶ ש"י עולמות שהשיג אברהם וכו"ל יצרק

²⁷ שפע טל: השבטים הם מעצמותו ב"ה אמר בעבור זה נקראו שבטי יי

²⁸ מלכות = יראת ה'

²⁹ צפנת פענח שמות פרשת תרומה: ובזה יובן משנה דעוקצין הנ"ל עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק וכו', דכתבתי במקום אחר, דביאר רבי שלמה אלקבץ (אלשיך הק' שמות ל, יג) טעם מחצית השקל ולא מטבע שלימה, להורות שאין האדם שלם כי אם בצירוף חבירו, וכל אחד הוא מחצה וכו', דהיינו לקשט עצמו ואח"כ לקשט אחרים, וזה ה' מעלת משה רבינו עליו השלום שזכה וזיכה את הרבים וזכות הרבים תלוי בו וכו', יעו"ש. אם כן הצדיק שהוציא יקר מזולל, שעשה והיפך לזולתו שה' בחינת ק"ר, ועל ידי מוסר זכה שיה' גם כן צדיק יקר, אם כן הוי ב' פעמים צדיק, כי זכות זולתו תלוי בו. ונוצר תאנה יאכל פרוי, לפי שהוציא יקר מזולל, לכך יש לו ש"י עולמות גימטריא יקר, וב' פעמים צדיק, שלו ושל זולתו, יש לו ב' פעמים ש"י, גימטריא כתר, אז יש לו כתר שלם, מה שאין כן בלא זולתו יש לו חצי כתר.

לכן צותה התורה הקדושה לא תקיפו פאת ראשכם רצה לומר, שלא תגרמו ח"ו שהפאות יתפרדו מן הראש, אלא שפרו מעשיכם בדרך שני פאות אלו, ויהיו תלוין ועומדין במוח, ויכולין להמשיך הי"ג תקוּנְי דִיקְנָא.

וזהו עד ממחרת השבת וגו' והקרבתם פירוש, לאחר שתזדככו עצמיכם בימי הספירה - והקרבתם³⁰ וגו'. ממושבותיכם תביאו 'לחם' תנופה שתיים ולחם הוא רומז לי"ג תקוּנְי דִיקְנָא, שלחם בגימטריא **מזלא**, והיינו לחם תנופה 'שתיים' רצה לומר, מזל עליון ומזל תחתון³¹, שני עשרונים סלת תהיינה פירוש, שני שערים אלו שער יראה ושער אהבה ששניהן הן בחינת מלכות כנ"ל, שהיא עשירית לספירה, סלת תהיינה - שיתקנו מעשיהם בימי הספירה דרך שני שערים אלו, עד שיהיו ברורים ומנוקים מכל סיג³², ויהיו תלויין במוח שהוא 'ושער רישיה כעמר נקי', ויתחברו שני השערים יחד, ויתגלה הכתר בחג השבועות, ששני פעמים ש"י עולה בגימטריא כתר, לכן סמך הכתוב לחג השבועות ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצור רצה לומר, שבכל דרכיך אפילו בקצירת השדה תראה שהפאות לא יתפרדו ח"ו מהמוח, והבן

³⁰ לשון קירוב לה'

³¹ שתי בחינות נקראות מזל:

שהן כנחל המזיל ומטיף השפעה מהעליונים לתחתונים

³² שכל טוב, בראשית י"ח: סלת לאחר שנפרשה מן הפסולת ואין כה סובין